

OKM
Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen osasto
PL 29
00023 Valtioneuvosto

13.09.2013

ASIA: Tehyn kannanotto asiakirjaan ” Asiantuntijuus edellä. Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus” Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:7

Yleistä

Tutkinnon suorittaneiden henkilöiden täydennyskoulutusmahdollisuuksien parantaminen on jatkuvasti muuttuvien osaamisvaatimusten ja muuttuvan toimintaympäristön näkökulmasta merkittävää.

Työnantajille ja työyhteisöille on hämmentävää tunnistaa lisä- ja täydennyskoulutuksen jälleen muuttuva terminologia, rakenteet sekä syntyvien kustannusten variointi ja niiden painottuminen myös työntekijöiden itsensä kustantamaksi. Terveystieteiden alalla on lakisääteinen, asetustasoinen velvoite täydennyskoulutuksesta, jonka toteutumisessa on nykyiselläänkin ongelmia (1194/2003). Samoin direktiivi 36/2005/EY CPD-linjaukset eivät mahdollistune kustannusten vuoksi. Tästä saattaa seurata, että suuret sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot ohittavat koulutuksen järjestäjien tarjonnan ja toteuttavat itse koulutusta omana toimintanaan.

Erikoistumisopintojen profiili on antanut ymmärtää, että se tuottaa jotain enemmän, yleensä syventävää osaamista. Ajattelumallina, että erikoistumiskoulutukset tai – opinnot voivat olla osa tutkintoa, tuntuu vieraalta. Mahdollista se on siinä tapauksessa, että pyritään horisontaalisesti laaja-alaisesti osaamisaluetta ja hankkimaan toinen työelämässä tarvittava osaamisalue.

Seuraavat huomiot ja kommentit on kohdennettu numeroidusti työryhmän esityksiin.

4.1. Erikoistumiskoulutuksen tavoitteet yksilön, korkeakoulujen koulutusjärjestelmän ja työelämän näkökulmasta

Työelämävastaavuus ja työelämän tarpeet eivät korjaannu tällä uudella koulutuksen rakenteellisella muutoksella. Työelämän tarpeiden kartoitukseen tulee koulutusorganisaatioilla olla jokin selkeä ja systemaattinen tapa toimia ja kerätä tietoa.

Osaamisen kehittäminen työyhteisössä tulee perustua palvelu- ja tuotantostrategiaan, niiden tunnistamiseen sekä osaamiskartoitukseen. Erikoistumiskoulutus pahimmillaan lisää ainoastaan yksilön, mutta ei organisaation kokonaisvaltaista osaamista.

Eri tahojen näkökulmat ovat osittain ristiriidassa keskenään ja kumoavat jo esitetystä tekstistä toistensa positiivisiksi aiotut vaikutukset.

4.2. Erikoistumiskoulutuksista sopiminen ja niiden järjestäminen

Verkostomaisella yhteistyöllä on varmasti suuri merkitys käytettävien parhaiden asiantuntijoiden näkökulmasta, jolloin opiskelijat siitä hyötyvät. Rakenteellisesti ja sopimuskumppanuuden näkökulmasta tämä vaatii vielä paljon selvittelyä ja mallinnuksia.

Erikoistumiskoulutuksien rekisteri on kannatettava ja lisää läpinäkyvyyttä. Tähän yhteyteen tulee lisätä rekisteröitävien koulutusten laadullinen hyväksyntä jonkinlaisen auditoinnin/akkreditoinnin muodossa. Sen ei tarvitse olla raskas Koulujen arviointineuvoston toteuttama, vaan jollain kevyemmällä kokoonpanolla luotu auditointimenettely.

4.3. Erikoistumiskoulutuksen tehtävät, tavoitteet ja asema

Erikoistumiskoulutusten onnistuminen edellyttää systemaattista menettelytapaa työelämän tarpeiden ja odotusten kartoittamiseksi. Toimenpiteiden kuvaukset ovat vahvasti vain positiivisia aikomuksia, joita hankkeiden kautta voidaan realisoida.

4.5. Erikoistumiskoulutuksen kohderyhmät ja opiskelijan asema

Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksessa tulee käytännön toiminnan tasolla varmistaa opistoasteen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuus koulutukseen. Suomessa on terveydenhuollon opistotason tutkinnon suorittaneita työelämässä noin 30 000 ja osa heistä on työelämässä vielä parikymmentä vuotta. Tilanne on ollut jo nyt kestänyt, koska ammattikorkeakoulut eivät ole arvioineet objektiivisesti heidän hakukelpoisuutensa riittävyttä erikoistumiskoulutukseen. ”Riittävät tiedot ja taidot opintoja varten” – lausekkeella ei ole ollut mitään sisältöä, koska osaamista ja taitoja ei ole arvioitu hakutilanteessa mitenkään, ainoastaan opistoasteen todistuksen perusteella. Tältä osin hakukelpoisuus tulee kuvata tarkemmin ja ehkäistä mahdollinen syrjintä.

4.6 Erikoistumiskoulutusten toteutus ja rakenne

Moduleista koostuva esitys on kiinnostava, mutta oppimisen näkökulmasta se voi muodostaa sirpaleisen palapelin, jossa asiantuntijuuden lisääntyminen hajoaa irralliseksi informaatioksi. Jos tätä moduli ajattelua kuitenkin lähdetään toteuttamaan, niin suorittamisaika tulee määritellä jo nyt valmiiksi tavoiteajaksi.

4.7. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen erikoistumiskoulutuksessa

AHOT-järjestelmän soveltaminen erikoistumiskoulutuksessa tuntuu oudolle, kun kyseessä on uuden tiedon hankkiminen. Jos henkilöllä jo on tämä osaaminen jota hän voi tarjota sen ahointiin, niin miksi hän hakeutuisi lainkaan koulutukseen?

4.8. Erikoistumiskoulutuksen laadunvarmistus

Korkeakoulujen laadunvarmistus kattaa luonnollisesti kaiken opetuksen, myös erikoistumiskoulutuksen. Se ei ole kuitenkaan riittävää, vaan kohdassa 4.2 olemme tehneet konkreettisen esityksen yksittäisten erikoistumiskoulutusten laadunarvioinnista.

4.9. Erikoistumiskoulutuksen rahoittaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikoilla ei tule koskaan olemaan sellaisia taloudellisia resursseja, jolla voidaan kustantaa henkilöstön lakisääteinen ja muu lisä- tai täydennyskoulutus, jos siihen ei selkeästi tule yhteiskunnan subventointia. Erikoistumiskoulutusten todellisten kustannusten korvaus 30 op osalta myös yksittäisen henkilön maksamana on utopistista Tehyn jäsenten näkökulmasta.

Jos Suomessa halutaan säännellyissä ammateissa toimivien terveydenhuollon ammattilaisten säilyttävän ammatillisen osaamisensa, sekä hankkivan työelämän edellyttämää erikoistuneempaa osaamista potilasturvallisuuden ja ajantasaisten hoitokäytäntöjen toteuttamisessa, niin yhteiskunnan tulee panostaa taloudellisia resursseja siihen.

Helsingissä 13.09.2013

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Yhteiskuntasuhteet ja kehittäminen
Tehy Ry

Asiantuntija
Marja-Kaarina Koskinen
Tutkimuspäällikkö
marja-kaarina.koskinen@tehy.fi